

jantu, različitu od one za koju se odlučio prevodilac. O tome često odlučuju vlastiti stil i ukus. No valja napomenuti da u ovom opsežnom radu nema stvarnih propusta i pogrešaka. Koliko sam uspio pratiti prijevod i izvornik, nisam mogao osjetiti sadržajno-izričajni raskorak. Drugo je pitanje, što napomenuh, kada se radi o pojedinim iskazima i stilskim formulacijama. Tu bi se možda moglo primjetiti da se prijevod na mahove čini krut; izričaji i tijekom naracije školski odmjereni.

Moglo bi se također upozoriti na neke propuste lektora. Iako je jezik prijevoda jedar i jasan, nađe se ipak pogrešaka. Tako, na primjer, u tekstu stoji *vladalačkom* umjesto *vladarskom*, *izgnanik* umjesto *prognanik*; zatim *iza* umjesto *poslije* itd. Ali očito u prijevodu dra Kostovića nema ni u tom pogledu više pogrešaka negoli ih ima u našim najserioznijim izdanjima. No to je više krivnja naših današnjih priručnika, posebno rječnika i pravopisa ili, još općenitije, škole nego pojedinih pisaca.

Na kraju valja zahvaliti dru Kostoviću što nam je uspješno priredio dugoiščekivani prijevod Tacitovih *Anala* i zaželjeti mu da nas što prije obraduje i prijevodom drugih Tacitovih djela, koja je, kako sam čuo, preveo i čeka na izdavača.

MEDITACIJE O SMRTI

(Stjepan Krčmar, *Smrt koja nas ne zaobilazi, vlastita naklada, Zagreb, 1972*)

Veljko Vučetić

Poslije zbirke *U zrcalu*, Stjepan Krčmar nam se javlja novim ciklusom novela koje pretežno raspravljaju o smrti, na dosta virtuozan način. Ova nas nova zbirka, *Smrt koja nas ne zaobilazi*, može oduševiti jer je rađena na modernom principu proze, gdje je fabula nezapaženo utkana u naraciju, a ipak nosi cijelu sadržinu novele i vabi svojim zanimljivim sižeom.

Pitanje smrti autor nije postavio metafizički, na način religiozne sudbine, nego je potcrtao problem u psihologiji događaja i glavnih lica u novelama. Na taj se način autoru pružila mogućnost da potcrta ambijent događanja, karakter i psihologiju svojih junaka i, konačno, da nas tako uvede u tragičnost čovjeka uopće, bez obzira na njegovo zvanje ili pripadnost.

Literarna je forma ovih novela dotjerana, izrađena je modernistički tako da ih čitamo s ugodnošću. Pitanje tragike čovjeka pisac postavlja kao glavni problem svoje proze. Vještom rukom nas vodi u priču, ali kao da iz same priče i novele nema izlaza. Tu nam tragika kao sudbina izlazi na vidjelo. Upoznajemo se s raznim aspektima ljudske igre u životu, s aspektima naše vlastite priče, ali istina o smrti ostaje nedokučiva, nešto neispitano i nemoguće protumačiti. S tog stajališta ova proza ima jedan gorak realistički pristup, jer je najrealnija i najvjerodostojnija s obzirom na sam život i smrt kako je u životu doživljavamo.

Novela *Zavjera*, s obzirom na sličnost sadržaja, odvaja se od ostalih kratkih priča i bez sumnje najbolja je u fakturi literarnog materijala. Somnambuliističko lice priče, Izaija, postavlja svojim sugrađanima pitanja iz etike, pa i religije. On se, na granici ludila i nesvakidašnjosti, bavi sudbonosnim problemima čovjeka, ali njegove vlastite riječi postaju samo jeka koja se odbija od njegovih sugrađana: »Ako treba«, čuje se odjek, »i pobunite sa samo da se vratite u svoj zavičaj jer on nije odavde, i zato se bunite protiv svega što vas sprečava da se vratite, bunite se i protiv sebe, jer i u vama leži zapreka ovom povratku i ta je pobuna sveta stvar...«

Stjepan Krčmar ima smisla i načina da nam predoči svoje literarne vizije. Osobito je vješt da u malim literarnim cjelinama i pričama zaokruži ukus jedne literarne poruke koja se, nema sumnje, snažno doimlje.